

Frokost på Grand.

Etter at jeg ble pensjonist har min kone og jeg unnet oss meget, blant annet frokost på Grand Cafe. Hver søndag, presis klokken elleve, står vi der korrekt og venter på at hovmesteren skal vise oss plass. Denne dagen var det, ja, hensynet til diskresjon gjør at jeg bare kaller henne den lyse, det var den lyse som viste oss til bords. Vi satte oss som vi alltid gjorde; min kone slik at hun så ut mot gaten, jeg midt imot så jeg kunne se inn i det flotte lokalet og studere alle menneskene. Slik liker vi det best.

Vi hadde akkurat satt oss med eggerøre og bacon og juice da den lyse kom rundt og skjenket i kaffe. Siden min kone hadde satt seg før meg, hadde den lyse allerede skjenket i hennes kaffekopp, enda min kone foretrekker kaffen mot slutten av måltidet. Så hadde den lyse tatt en runde ved de andre bordene før hun igjen passerte oss og min tomme kopp. Siden jeg, i motsetning til min kone, gjerne vil ha kaffe med en gang, sa jeg et forsiktig hallo for å påkalle den lysens oppmerksomhet. Da hun snudde seg, så jeg at kolben var nesten tom, og ble litt pinlig berørt. Hun hadde ikke oversett meg, hun gikk etter all sannsynlighet forbi meg fordi det ikke var nok kaffe igjen til en hel kopp. Hun smilte til meg, jeg husker det enda som et vennlig smil, og så skjenket hun resten av kaffen i koppen. En kvart kopp ble det.

- Jeg kommer tilbake med mer, sa hun.

Jeg takket og bukket, og så fortsatte måltidet som det pleier. Jeg liker å sitte og betrakte servitørenes elegante bevegelser mellom bordene. Trøtte ektepar som har overnattet på Grand Hotell og stadig sjekker klokken for å forsikre seg om at de rekker å sjekke ut. Menn som sitter fordypet i dagens avis og deres koner som ser på overskrifter og bilder fra andre siden av bordet. Ja, koner sier jeg, fordi mennene vier elskerinnene større interesse. Der aldersforskjellen er større, menn eldre enn sine kvinner, da får avisene ligge i fred. Da prates det og holdes hender og utveksles hemmelighetsfulle blikk.

Mens jeg som vanlig satt og hygget meg med slike betraktninger, satt min kone, også som vanlig, og fortalte meg om kjente og ukjente som passerte på fortauets utenfor. Slik liker vi det best.

Så skjedde det at den lyse kom tilbake. Ikke med kaffe slik hun vitterlig hadde lovet, men med en liten mugge melk til kaffen. Den lyse kom rett mot meg, og idet hun skal til å sette den på bordet gjør hun en liten bevegelse med muggen slik at en skvett melk nærmest hopper ut av muggen og lander på duken før den skvetter ut over dressjakken og hånden min.

Jeg kikket opp, men da hadde hun allerede snudd seg og var på vei bort.

- Sølte hun på deg, spurte min kone.
- Ja, svarte jeg, det var ikke mye annet å svare på det.

Så fortsatte vi med vårt, jeg må innrømme at jeg følte en lett irritasjon over at den lyse ikke hadde bedt om unnskyldning, jeg var nemlig ikke et sekund i tvil om at hun hadde registrert det lille uhellet.

Det meste var igjen ved det normale, vi hadde begynt på hvert vårt wienerbrød, da den lyse igjen nærmet seg bordet. Denne gangen med kaffekolben slik hun hadde lovet. Hun spurte min kone, som avsto, og så skjenket hun i til meg. Og jeg må nevne at hun stilte seg ikke vinkelrett i forhold til meg før hun skjenket. Nei, som med melken kom hun rett mot meg. Så slo hun kaffen i litt for fort, og det skjedde igjen. Kaffen bykset over kanten, mellomlandet på duken før den sprutet utover ermet og hånden min. Da jeg kikket opp, raskere denne gangen, så jeg igjen bare ryggen hennes.

- Næh, hun gjorde det vel ikke igjen, spurte min kone.
- Det ser ikke bedre ut, mumlet jeg og grep servietten.
- Og ikke et ord til unnskyldning, sa min kone indignert.
- Hun så det nok ikke, sa jeg. Jeg liker ikke å uroe min kone.

Jeg var imidlertid ikke i tvil om at den lyse hadde registrert det. Det var noe uavsluttet i begge handlingene. Jeg er en høflig mann, og uttrykker alltid min takknemlighet over de vennlige handlinger jeg mottar. Men i disse to tilfellene rakk jeg slett ikke takke, eller vente på en unnskyldning fra den lyse. Til det snudde hun seg vekk for raskt. Hadde hun satt melken på bordet uten å søle, ville jeg ha kunnet se på henne og smile og si takk. Men jeg så bare ryggen hennes.

Så var vi omsider mette og fornøyde og pratet lett og hyggelig da den lyse igjen kom frem i mot oss. Denne gangen må jeg innrømme at jeg så på hendene hennes, engstelig for hva hun skulle skvette på meg. Men hendene var tomme.

- Skal det være noe mer da, spurte hun smilende.
- Nei, tusen takk, svarte jeg, sikkert ikke like overstrømmende som vanlig.
- Nei, dere vil kanskje helst slippe, sa hun og smilte enda bredere.

Jeg klarte ikke gjengjelde smilet før hun var borte igjen.

- Det er det frekkeste, sa min kone.
- Hva mener du, spurte jeg.

- Den siste setningen, ”kanskje helst slippe”, den kan da ikke bety noe annet enn at hun vet at hun har sølt på deg. Hun vet det utmerket godt, unnskylder seg ikke og tar seg endog friheten å spøke om det.

- Nei huff, det betyr sikkert ikke noe, konen min. Skal vi lufte oss litt nå, kanskje?
Orker du runden i parken?

Hun gjorde det. Hun er lett til bens, min kone.

Den neste søndagen insisterte min kone på at vi skulle skifte bord. Den lyse tok vel imot oss. Hun hadde ingen innvendinger, bare fulgte oss til bordet min kone hadde sett seg ut. Normalt liker min kone at ting forblir slik de er, så jeg spurte henne om årsaken til dette bestemte ønske om forandring.

- Slett ingenting, vennen min, slett ingen ting, svarte hun.

Men jeg kjenner henne så godt etter et langt liv. Slett ingen ting betyr noe helt annet enn slett ingen ting. Likevel slo jeg det fra meg. Hun er nå en gang bestemt når hun først bestemmer. Dessuten var det praktisk. Ved vårt nye bord ble vi sittende med siden til vinduet, nå kunne vi begge se både ut på fortauet og inn i lokalet.

Men under måltidet registrerte jeg at min kone viet brorparten av sin oppmerksomhet til aktivitetene i lokalet, ja hun fulgte nesten ikke med på hva som foregikk på fortauet lenger. Vond var hun å få i tale også.

Slik fortsatte det uke etter uke, jeg fikk mer og mer denne følelsen av å sitte alene i min kones selskap. Verst var det de søndagene den lyse var på jobb. Pratet jeg til min kone, svarte hun bare med vedlikeholdsord eller lyder, "mm", "sier du det", "javisst". Pussig, egentlig, for vi pratet nok ikke mye sammen før vi byttet bord heller, men det var denne lyden av min kones stemme som hadde blitt borte. Lyden av henne som satt og pludret om sko og klær og navn på de som passerte på fortauet. Før var det sikkert jeg som svarte henne slik med vedlikeholdsord. Denne innsikten gjorde at jeg tøylet meg i det lengste, men til slutt reagerte jeg. En søndags morgen skjøv jeg underleppen ut og sa at hun fikk gå alene på Grand Cafe, meg trengte hun jo ikke.

Hun lo godt og hjertelig og jeg kunne ikke gjøre annet enn å le med henne. Vi hikstet og lo og tørket våre tårer. Hun grep meg i armen og så meg dypt i øynene.

- I dag, mannen min, i dag skal vi virkelig gå på Grand. Dette er den riktige dagen. I dag skal jeg lære deg om skvetteleken.

Også denne dagen tok den lyse vennlig i mot oss og viste oss til bords. Min kone virket opprømt, jeg måtte gjøre henne oppmerksom på at hun hadde tatt margarin i stedet for smør til og med.

Da vi hadde satt oss, så hun på meg.

- Nå, mannen min, skal du se etter en gjest som rekker hånden i været og påkaller servitørens oppmerksomhet. Når servitøren nærmer seg bordet, vil du se at en annen servitør holder den første under oppsikt.

Jeg skulle til å åpne munnen, men hun viftet avvergende med en pekefinger. Min kone var like fraværende som de siste søndagene, og jeg kjente et stikk av irritasjon.

- Skulle ikke du...

Så hysjet hun på meg igjen. Min kone som alltid har vært lutrer øre overfor meg. Men så møtte hun blikket mitt. Fast og bestemt.

- Se. To bord innover.

Jeg kikket forsiktig til siden. Der satt det en mann som var ganske overvektig. Han satt med en tykk hånd viftende i luften mens han fortsatt tygget.

Min kone holdt bordet under oppsikt på en sjokkerende åpenlys måte. Jeg kremtet for å påkalle hennes oppmerksomhet, men mine ønsker om diskresjon ble slett ikke tatt til følge.

- Det blir dagens bord. Helt sikkert. Se, nå kommer den lange.

En lang servitør kom frem til bordet, bukket lett og mottok ønsket fra den tykke. Så gikk han og hentet kaffen. Da han nærmet seg bordet på nytt, grep min kone hånden min.

- Se, den lyse er observatør. Se på henne.

Den lyse stod og fulgte med den tykke. Den lange servitøren nærmet seg bordet, og jeg så det tidlig. At han ikke nærmet seg vinkelrett på den tykke herren, men gikk rett mot ham. Så helte han for fort i koppen, og plask, så skvettet han kaffe utover duken og armen til den tykke. Før den tykke rakk å si et ord, hadde den lange dreid på hælen og var på vei bort. Et kort sekund kikket den lange bort på den lyse, som så en annen vei, men hun satte høyre pekefinger på siden av nesen.

- Det er godkjent, sa min kone. Han fikk godkjent skvettingen av den lyse. Fingeren på siden av nesen betyr godkjent.

-Men kjære deg, sa jeg, - er du gått fra forstanden? Du mener vel ikke at det er med hensikt? Vi er på Grand Cafe, om du skulle ha glemt det.

- Vent, kjære mannen min, så skal du få se. Det er om å gjøre å klare det flere ganger etter hverandre, skjønner du.

Jeg trodde at hun hadde blitt aldeles forrykt. Jeg stirret fra henne til den tykke som satt og tørket av den ene hånden sin og kikket undrende etter den lange.

- Om noen minutter kommer han igjen. Vanligvis gir de seg etter to, men han lange prøver av og til tre ganger. Søler du på gjesten uten å si unnskyld og uten at gjesten sier noe

så får du poeng. Hvis gjesten blir sint mister du alle poengene. Det er månedlige premieringer, for sist i måneden søler de ekstra mye. Det er siste søndag i måneden i dag, så den lange kommer helt sikkert til å prøve tre ganger. Se, der kommer han igjen. Nå skal han søle melk.

Den lange kom bestemt frem til ham med kaffemelken, gjorde en rask liten bevegelse med hånden og skvettet igjen ut over duken og den tykkes hender. Vips, så var den lange på vei bort uten at den tykke hadde fått sagt et ord. Et raskt blikk til høyre, og jeg så den lyse sette fingeren på nesen igjen. Munnen hennes formet en lydløs ed.

- Nå gikk han forbi henne. Lurer på hva det er de vinner. Vinflaske, kanskje. Eller kanskje alle drikkepengene de har fått siste måned. Hva tror du, mannen min?

Plutselig gikk det opp for meg at den lyse så rett på meg. Jeg hadde blitt sittende og stirre på henne, og nå kom hun mot meg, smilende og elegant selv om vi ikke satt ved hennes bord.

- Hei, her har dere det bra? Skal dere ha noe, kanskje? Litt mer kaffe, litt juice?

- Nei takk. Absolutt ikke.

Min kone så rett på henne.

- Svært vennlig av deg, men jeg har på meg helt rene klær.

- Hvabehager?

Den lyse ble stram i masken.

- Du har vel tapt denne måneden, har du ikke? Han kommer sikkert til å skvette vann på den stakkars herren for å være helt sikker, tror du ikke?

- Jeg forstår slett ikke hva De prater om. Slett ikke.

Den lange var på vei bort til den tykke med en mugge vann. Den lyse kremtet høyt i hans retning. Han så på henne. Triumferende. Gikk rett mot den tykke og lot som om han snublet. En skvett vann traff nakken og jakkeryggen til den tykke. Den lange gikk raskt videre. Kastet et blikk på den lyse, men hun løftet ikke fingeren til nesen. Han stoppet opp og så irettesettende på henne. Den lyses blikk var som is og snø. Jeg må innrømme at jeg var redd.

Så runget et brøl på Grand Cafe. Den tykke stod rett opp og ned og brølte unevnelige ord til den lange, som nå stod som forsteinet. I et kort sekund lot den lyse seg rive med, og et triumferende glis blaffet over ansiktet hennes før hun gjenvant kontrollen. Hun trakk pusten dypt og snudde seg overdrevent elegant til min kone. Bøyde seg ned, tett opp i min kones ansikt og smilte et strålende smil.

- Taper, sa du? Jeg taper aldri. Aldri.

Deretter smalnet øynene hennes og hun nærmest hveste.

- Og du bør passe den gamle kjeften din så du ikke brenner nakken.

Min kone så på henne uten å fortrekke en mine. Så vinket hun den lyse nærmere med pekefingeren. Den lyse snudde motvillig øret til min kone, som hvisket henne noen ord. Jeg skjønnte hva hun sa. Den lyse ble svært blek. Hun reiste seg opp og løsnet på det hvite forkleet mens hun gikk i fra oss. Man ser ikke på min kone at hun eier Grand Cafe. Slik liker vi det best.

Ketil Melhus